

การพิจารณาจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เกิดมาปรารถนาความสุขทุกคน มนุษย์เกิดมานะปรารถนาอยากมีความสุข แต่ปรารถนากันแต่ภายนอก ภายนอกก็ให้สุขได้แต่ร่างกาย เครื่องบำรุงบำเรอของโลกเขานะ ให้ความสุขได้แต่ร่างกาย เย็น ร้อน อ่อน แข็ง กระทบกับผิวหนัง มันก็พอใจ แต่เวลารับรู้จริงๆ มันคือหัวใจนี้

เพราะเราเป็นชาวพุทธ แล้วเราเป็นคนที่มีบุญวาสนา ถึงได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วได้เป็นชาวพุทธที่เข้าถึงพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ ธรรมะมันก็มีอยู่อย่างนี้ แต่ไม่มีใครเห็นนะ แล้วมันก็จะร้อนไป แต่เพราะเรามีวาสนา ถึงได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านี้เป็นศาสดาของเทวดานะ “สัตตา ทเวมนุสสานัง” เห็นไหม เป็นผู้สอนเทวดา แล้วเทวดาอยู่ที่ไหนล่ะ ถ้าไม่ได้อยู่ที่สวรรค์ แล้วพวกผีพวกเปรตอยู่ที่ไหน ก็ไม่ใช่อยู่ที่นรกหรือ

นรกสวรรค์นั้นมันมีจริงอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าไปสอนพวกนั้นนะ ฉะนั้นถึงว่ากิเลสของพวกเราจะไม่เชื่อใจ ถ้าเราเชื่อเรื่องนรกและสวรรค์ เราก็ขะเขย่งในการทำบาป เราก็จะมีความฮึกเหิมในการทำความดี เพราะรู้ว่าทำบาปแล้วมันจะตกนรก ทำความดีแล้วมันจะได้ไปสวรรค์ จะได้ไปนะ แต่นั่นเป็นประโยชน์อนาคต

พระพุทธศาสนาสอนประโยชน์ปัจจุบัน ในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นถ้าจิตนี้เชื่อ เห็นใหม่ ปัจจุบันนี้เรายังแก้ไขไม่ได้เลย แต่มันจะหลุดไปถึงอนาคตเลยว่า “สวรรค์ก็ไม่มี นรกก็ไม่มี” สอนกันหลอกๆ แล้วพอถึงปัจจุบันนี้ก็เลยล้มไป เห็นใหม่

เพราะปัจจุบันนี้มันหมายถึงอนาคต แล้วก็หมายถึงอดีต มันเอาอดีต อนาคต มาผูกมัดขาปัจจุบันด้วย นั่นกิเลสของเรานะ แล้วเราจะเชื่อใครล่ะ เราเชื่อเราไม่ได้นะ เราต้องเชื่อพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ตาสว่างแล้วไง ศาสดานี้เป็นพระอรหันต์ ลีนกิเลสแล้วถึงได้มาสอนพวกเรา ในเมื่อนัยน์ตาเรามีคบอดมันก็ต้องเชื่อคนตาสว่างซะใหม่ ต้องเชื่อคนที่เขาตาไม่บอด คนตาไม่บอดสอนไว้นะ เราตาบอด คนตาบอดเถียงเก่ง เพราะมันไม่เคยเห็น มันจินตนาการเอาแล้วก็เถียงไปเรื่อยเปื่อย แต่ที่พูดถึงนรกสวรรค์นี้ไม่ใช่ว่าพูดเพื่อจะให้หมายไปคิดนี่นา ของอย่างนั้นมีอยู่ในวิภูษสงสารนี้ มันเป็นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว วิภูษนี้เป็นที่อยู่ของจิตที่ยังมีกิเลสอยู่

มนุษย์เกิดมาทั้งหมดต้องตาย ตายแล้วก็ต้องเกิดหมด ยกเว้นพระอนาคามี เพราะพระอนาคามีนี้จะไปเกิดที่พรหมแล้ว ไม่มาเกิดที่มนุษย์นี้อีกแล้ว กับพระอรหันต์ ถ้ามนุษย์ตายแล้วเกิดหมด พระอรหันต์ก็เกิดขึ้นมาได้ ไช้ใหม่ พระอรหันต์เกิดขึ้นได้เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติไช้ใหม่ การประพฤติปฏิบัตินี้ใครเป็นคนวางไว้ล่ะ ก็พระพุทธเจ้า

ฉะนั้น วิภูษนี้เป็นที่อยู่ของผู้ที่มีกิเลส แล้วเราก็เป็นคนที่มีกิเลสในหัวใจคนหนึ่ง กิเลสนี้เป็นเครื่องร้อยรัดใจนะ เราถึงฟังใครไม่ได้ไง จะฟังธรรมะมันก็จะหูเหยินไม่ยอมให้ฟัง กิเลสมันถือตัว กิเลสมันถือตน มันไม่ฟังใครหรอก มันว่ามันใหญ่ที่สุด มันรู้มากที่สุด มันดีที่สุด มันทั้งนั้น

เราใช้คำว่า “มัน” เพราะว่ามันไม่ใช่เรา กิเลสนี้อาศัยหัวใจเราอยู่ แล้วทำไมเหยียบ
 ย่ำหัวใจของเราอีก เราคือจิตของเรา เราคือหัวใจของเรา กิเลสนี้อาศัยอยู่นั่นละ แต่เราไม่
 สามารถเห็นหน้ามัน เพราะกิเลสนี้สามารถชำระออกจากใจได้นี่

พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์แล้วถึงได้มาสอนพวกเรา พวกเรามีกิเลสอยู่ในหัวใจ
 แล้วทำไมเราจะชำระตามศาสดาของเราไม่ได้ มันถึงดับได้ มันถึงสิ้นได้จากหัวใจเรา กิเลส
 นี้ถึงไม่ใช่เรา ถึงได้ใช้คำว่า “มัน”

แต่มันอาศัยใจเราอยู่นี่ อาศัยใจเราอยู่แล้วยังบีบรัด ยังข่มเหงรังแกอีก เรายังไม่
 สงสารตัวเราเองกันเลย เรามองแต่คนข้างนอกไม่เคยมองเห็นตัวเราเอง ไม่เคยสนใจตัวเรา
 เองเลย ถ้าเราสนใจตัวเราเองเสียหน่อย เราหันกลับมาดูหัวใจของเรา มาดูซิว่าอะไรกันแน่
 ที่เป็นของจริงจัง

พระพุทธเจ้าสอนว่าอะไร สอนว่าทุกสรรพสิ่งในโลก ในสามโลกธาตุเลย อย่าง
 แต่ในโลกเลย เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นต้องเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่ง
 นั้นเป็นอนัตตา แล้วโลกนี้เป็นอนิจจังไหม...เป็น หัวใจเราก่อนิจจัง เราเลยมัวแต่มองว่า
 สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจังหมด แต่ไม่มองความเกิดดับในใจ ความเกิดดับในใจนี่อนิจจังกว่าทุก
 อย่างนะ เห็นไหม เกิดๆ ดับๆ ในใจเรานั้นนะ แต่เรามองไปข้างนอกนี่นา เห็นไหม เพราะ
 กิเลสมันพาให้มองนี่

ของที่อยู่ในตัวเรา ของอะไรก็แล้วแต่ ของใช้ของสอยเราอยู่กับตัวเรา เราใช้ไป
 นานๆ เข้าเราจะเบื่อหน่าย ลองของหลุดจากมือเราไปอยู่ที่คนอื่นสิ มันจะสวาทันทีเลย มัน
 จะมีค่าขึ้นมาเลย ของอยู่กับเรานี้ไม่มีค่าเลย มองของคนอื่นนะ มีแต่ของคนนั้นสวย ของ
 คนนี้งาม

อันนี้ก็เหมือนกัน มันมองออกแต่ข้างนอกนะ หัวใจนะ มันไม่มองถึงตัวมันเอง พอ
 มันส่งออกมันก็ฟุ้งซ่าน นั่นจิตเป็นอย่างนั้น.. ธรรมชาติของธาตุรู้เป็นอย่างนี้ มันอาศัยฐาน
 จากใจเรานี้ละ แล้วส่งออกไป พระพุทธเจ้าสอนบอกว่า ก่อนจะทำการใดๆ คนเรานี้ให้เห็น

ตัวตนของเราก่อน ให้รู้จักว่าเราเป็นใครใน “เรา” มันไม่มี ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แต่สมมุติ.. โลกสมมุติ.. จริงตามสมมุติ.. สมมุติว่าเป็น “เรา” เป็น “เขา”

มนุษย์นี้เป็นสัตว์สังคม อยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยกันเป็นหมู่คณะ เป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอ เป็นจังหวัด แต่พออยู่ด้วยกันก็มีปัญหาเห็นไหม อยู่คนเดียวก็ไม่ได้ เพราะกลัว เพราะหวาด เพราะระแวง ต้องอาศัยกันอยู่ แต่อาศัยกันอยู่แล้วกิเลสมันก็พัวพันนะ ความคิดในใจนะ เบียดเบียนกัน ข้ำยกันด้วยความคิด แล้วก็ออกมาเป็นการกระทำ

เพราะฉะนั้น พระบรมศาสดาถึงสอนว่า ให้อยู่ด้วยกันเป็นสุขนะ แต่ก่อนจะอยู่ด้วยกันเป็นสุข เห็นไหม ต้องแยก ถ้าจะเป็นคนดีนะ พระพุทธเจ้าสอนให้ภิกษุ ให้นักบวช “ให้เที่ยวไปเหมือนนอแรด ไปหนึ่งเดียว” พอคนแยกออกมาจากหมู่ มันก็จะมีคำว่าเหว มันจะเห็นตรงนี้ เห็นความว่าเหว เห็นความวิเวกความเศร้าซึม แต่ถ้าอยู่ในหมู่คณะนี้จะมองไม่เห็นเรื่องอย่างนี้เลย

พอเริ่มสองคนสามคนขึ้นก็จะคุยกันแต่ทางโลก คุยกันแต่สิ่งที่มันพอใจ แต่ถ้าเราแยกออกมาเราไม่คุยกับใครสิ แยกออกเห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น

“ จะหาตัวตนต้องหาด้วยความสังัด หาไม่เจอในที่ฟังชาน หาไม่เจอในที่คลุกเคล้า ในที่คลุกคลีกันอยู่”

ฉะนั้น ถ้าหาไม่เจออย่างนั้น ทำไม่ถึงจะให้เป็นที่สังัดละ ก็ต้องทำใจให้สังัดก่อน เห็นไหม ทำใจให้สังัด ใจนี้มันไม่สังัด ใจนี้มันเป็นพายุ ลมนะมันรู้จักตัวมันเองไหมว่ามันเป็นลม มันรู้สึกในตัวมันเองไหม แต่เวลามันพัดออกไป บ้านเรือนนี้พังหมด เวลาพายุพัดนะ ถ้าลมมันนิ่ง ลมมันเอื่อย มันก็ให้ความเย็นแก่เราเห็นไหม

แต่อารมณ์เรา ความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้ มันทำให้ข้างในเราปั่นป่วน ปั่นป่วนขึ้นมาเลย พระพุทธเจ้าสอนให้ยับยั้ง ให้ทำอันนี้ให้สังัด สังัดเข้ามา...

ให้กำหนด ให้มีสติ ให้สติขยับใจไม่ให้ออกไปยุ่งกับโลกภายนอก โลกภายนอกมันให้ประโยชน์ต่อเมื่อเราประกอบเป็นอาชีพ เป็นความเป็นอยู่ของโลกเขา อันนั้นมันเป็นประโยชน์ตาหนึ่ง พระพุทธเจ้าสอนให้ลืมตาสองข้าง ตาหนึ่งคือตาโลก ตาหนึ่งคือตาธรรม ตาโลกเราก็ใช้ประโยชน์ในทางโลก ก็เหมือนกายกับใจนั่นละ

วัตถุดิบของหามาถึงเพื่อร่างกาย แต่เราได้หาธรรมะให้หัวใจบ้างหรือเปล่า เราต้องรู้จักว่า หัวใจนี้กินธรรมะ ร่างกายนี้ใช้วัตถุดิบของโลกก็ใช้ไป ถึงเวลาควรใช้ ถึงเวลาควรจะหาธรรมะให้หัวใจ เราก็ต้องพยายามหาให้สติให้ได้ ธรรมะจะเกิดในที่อย่างนั้นละ ในที่สัจ ในที่วิเวก

จิตไม่สงบก็เพราะว่ามันมีความฟุ้งซ่าน ความฟุ้งซ่านเกิดจากอะไร เกิดจากกิเลสภายใน อย่าไปว่าเกิดจากภายนอกนะ เกิดจากภายในก่อน ถ้าเราไม่ออกไปรับรู้ ข้างนอก เขาก็อยู่ของเขาอย่างนั้น เราจะรู้ขึ้นมาได้อย่างไร ไอนี้เราออกไปรับรู้เขา เราไปมองแต่ว่า สิ่งนั้นทำให้เราเป็นทุกข์ แต่เราไม่มองว่าหัวใจนี้ ไปรับรู้มาแล้วมันถึงทุกข์

แต่ถ้าทำใจให้สงบแล้วเราชำระกิเลสออกจนสิ้นแล้ว สิ่งที่มาจากภายนอกก็เป็นประโยชน์ทั้งหมด อาหารที่มาจากภายนอก ถ้าภาชนะของเราสะอาดอาหารนั้นก็บริสุทธิ์ อาหารจากภายนอกเข้ามา ถ้าภาชนะนี้สกปรก ภาชนะนี้มียาพิษอยู่ พออาหารนั้นมาใส่ในภาชนะนี้อาหารนั้นก็กลายเป็นยาพิษไปด้วย ในทำนองเดียวกัน ถ้าเราทำใจของเราให้ปกติ สิ่งที่มากระทบอย่างไรมันก็เป็นปกติ ถ้าจิตใจเราไม่ปกติอยู่แล้ว ข้างนอกกระทบมามันก็ต้องยิ่งรุนแรงเข้าไปใหญ่

ฉะนั้น ถึงต้องทำใจให้ปกติก่อนไง ทำใจให้เป็นปกติ ทำใจให้เป็นสมาธิ ทำใจให้ตั้งมั่น สมาธิคือใจตั้งมั่น ทำใจให้สงบ สงบเข้าบ่อยๆ พอใจสงบ ความปล่อยวางนั้นคือความสงบ ความสงบนั้นมีหลายขั้นตอน ความสงบคือความปล่อยวางทั้งหมด จาก รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก ให้มันอยู่เฉยๆ ในตัวมันเอง มันถึงจะไม่ลงถึงฐานนั้น นั่นเป็นปกติของผู้เริ่มปฏิบัติใหม่ จะทำให้จิตใจนี้ลงถึง “ฐิติจิต” จิตเดิมแท้ จิตผ่องใสในตัวจิตเดิมแท้

นั่น มันก็พอเอาเรื่องอยู่ แต่ทำได้ แต่ผู้ปฏิบัติใหม่นี้ แค่อ้อยางอันนั้นก็ป็นสมาธิแล้ว แค่อ้อยางก็เป็นสมาธิใจ แต่ทำบ่อยๆ เข้า อันนี้จะสะสมจนเป็นจิตตั้งมั่น จิตนี้จะไม่วอกแวกคลอนแคลนไปตาม รูป รส กลิ่น เสียงภายนอก

ฝึกเข้า ชำนาญในวสี ชำนาญในการทำให้จิตสงบใจ ทำงานทำเข้าทุกวันๆ จิตจะตั้งมั่นขึ้นเรื่อยๆ พอจิตตั้งมั่น คนเรานะหิวกระหาย อะไรก็แล้วแต่ขอให้ได้อิ่มท้องไว้ก่อน ถ้าคนเราไม่หิวกระหายนะ มีอยู่มีกินอยู่แล้ว มันก็ต้องเริ่มคัดอาหารละ ว่าอาหารนี้เป็นพิษ อาหารนี้เป็นคุณ เห็นไหม หัวใจตั้งมั่นก็เหมือนกัน

หัวใจนี้กินอารมณ์เป็นอาหาร ไม่มีเลยเวลาที่อะอิมพอในหัวใจของตัว ถ้าหิวกระหาย อะไรผ่านมาไม่ได้จะกินหมดเลย จะเป็นสิ่งที่ไม่ดีก็ขอกินก่อน เพื่อจะให้ได้ประทังความหิวของตัว พอกินเข้าไปก็ทุกข์ร้อน เพราะกินของเป็นพิษเข้าไป แต่มันเลือกไม่เป็น เพราะมันไม่ตั้งมั่น มันไม่อิมในตัวมันเอง

เราถึงต้องทำใจให้สงบใจ ทำใจให้สงบบ่อยๆ เข้า เห็นไหม เคยสงบหนหนึ่งก็ทำให้เคยลิ้มรสชาติของการอิมขึ้นมาชั่วครั้งชั่วคราว สะสมเข้าๆ คือจิตตั้งมั่น อ้อ ! เราเองเราก็ตักน้ำเติมจนเต็มคุ่มได้ พอคุ่มมันเต็ม เราเติมอีกไม่ได้ มันก็เต็มอยู่อย่างนั้น ไซ้ไหม

จิตตั้งมั่นก็อย่างนั้นละ อารมณ์ผ่านมาก็คือน้ำในคุ่มเรานี้ละ เราก็จับพิจารณาได้ ก็ให้เห็นนะว่าจิตตั้งมั่นอย่างนี้ พอจิตตั้งมั่นอย่างนี้มันก็ขึ้นเป็นเอกเทศของตัวเองได้ รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอกนั้นมันเป็นแค่เหยื่อนะลิ

ถ้าคนเราพิจารณาเข้าบ่อยๆ คนทำพิจารณาเข้าบ่อยๆ นะ คนปฏิบัติเข้าบ่อยๆ นะ จนชำนาญในวสี ของจะแข็งขนาดไหนก็แล้วแต่ ลองเอาค้อนทุบเข้าสิ ทุบบ่อยๆ เข้า มันก็จะแตก

ความหลง ความไม่เข้าใจจิตของตัวเอง มันถึงได้ไปกว้านเอาความรู้ภายนอกเข้ากับจิตนี้ เป็นดั่งว่าอันหนึ่งอันเดียวกัน พอจิตสงบเข้า เราเห็นความที่มันจะเข้ามากระทบจิต ให้

จิตนี้ฟุ้งซ่าน ให้จิตนี้เสวยอารมณ์อันนั้น เราก็เข้าใจ พอเข้าใจมันก็จะปล่อยใจใหม่ นี่การปล่อยเพราะว่ามันเห็นโทษ เพราะมีการพิจารณา มีการคอยเฝ้าดูอยู่ในเรื่องจิตของตัว เพราะมันตั้งมั่นแล้วนี้ มันก็เป็นหลักที่จะสามารถทำงานเองได้ ถ้าปล่อยเข้านี้ มันจะตัดออกเลย รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก ก็เป็น รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก รูป รส กลิ่น เสียง ภายใน คือ ภายในใจของตัว มันก็แยกออกจากกัน จะปล่อยให้เข้าหากันก็ได้ จะดึงไว้ไม่ให้กระทบกันก็ได้ นี่การตัด รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก นี้ละ “กัลยาณปุถุชน”

จิตนี้ก็จิตที่เป็นอิสระแก่ตัวเองได้ แต่จิตนี้ก็ยังมีกิเลสล้วนๆ เลย จิตสำนักธรรมดานี้แหละ จิตที่เป็นจิตสำนักธรรมดา แต่จิตสำนักธรรมดาทางศาสนาเราเรียกว่า “กัลยาณปุถุชน” ถึงจะเป็นปุถุชนอยู่ แต่ก็เป็นผู้ที่เลือกอาหารการกินแล้วใจ ไม่ใช่ปุถุชนคนที่หนาไปด้วยกิเลส ปุถุชนคนที่หนาไปด้วยกิเลสนี้ เขาไม่เคยเลือกอะไรเลยในโลกนี้ อะไรก็ได้ถ้าเป็นผลประโยชน์ แต่กัลยาณปุถุชนนี้ สิ่งใดดี สิ่งนั้นส่งเสริม สิ่งใดไม่ดี สิ่งนั้นจะไม่ทำ เพราะนี่จะเริ่มเข้าสู่ศรัทธาแท้ใจ “อจลัตถา”

พอเริ่มเข้าสู่ศรัทธาแท้ใจ มันก็หมายถึงว่า เริ่มเดิน “อริยมรรค” เพราะจิตนี้เป็นสมาธิ จิตนี้ตั้งมั่นแล้ว พร้อมทั้งจะส่งเสริมใจ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา ปัญญาในอะไร ปัญญาจะเกิดได้จากการเริ่มต้นใคร่ครวญ

เริ่มต้นใคร่ครวญนะ สมาธินี้จะทำให้จิตตั้งมั่นแล้วอิมในอารมณ์เฉยๆ *สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา* อันนี้ก็เหมือนกัน เราได้สร้างเหตุขึ้นมาให้จิตตั้งมั่น แล้วถ้าเราไม่ก้าวเดินต่อไป มันก็จะสิ้นไป เสื่อมไปเป็นธรรมดาเหมือนกัน

รู้! พอรู้ถ้าเสื่อมไปก็เหมือนกับมันไปรู้อดีต รู้ได้ สิ่งที่เราเคยตะเคยจับต้องมานี้ เราสามารถรู้ได้ แต่เราทรงไว้ไม่ได้ นี่พระพุทธเจ้าสอนนะ สอนให้เดิน “อริยมรรค”

เพราะผู้ที่มีจิตตั้งมั่นแล้ว ก็เหมือนผู้ที่จบปริญญามาแล้ว เห็นไหม ผู้ที่มีการศึกษา จบการศึกษานั้นมา สมควรเข้าทำงานในตำแหน่งที่มีการศึกษานั้นมา อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตนี้ตั้งมั่น เพราะเราได้ขวนขวายมาแล้ว มันเป็นสมาธิ มันเป็นมรรคหลายๆ เกิดขึ้นมาจากการตัด รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอก จิตนี้ก็ป็นสมาธิแล้ว จิตนี้สามารถจะเดิน อริยมรรคใช้ใหม่ เพราะความเพียรชอบ ความดำริชอบ ฟังให้คึ้นนะ...

คำว่า ความเพียรชอบ ความดำริชอบ การงานชอบ ชอบลงที่ไหน ถ้าตั้งมั่นแล้วยัง เอ้อระเหยลอยชายอยู่ มันก็ส่งออกไปนั่นนะ ถึงว่านรกมีสวรรค์มีใจ มันอยากรู้ตรงนั้น ตรงนั้นมันเป็นผลต่อเมื่อจิตใจของเราดับสิ้นลงในชาตินี้ แล้วมันก็ต้องไปเสวยตรงนั้น ถ้าจิตนี้มันสมควรแก่เหตุ เหตุนี้ทำไว้พอแรงแล้ว ผู้ทำดี ผู้มีกรรมดี ผลก็ต้องเกิดเป็นเทวดา บนสวรรค์ ผู้ทำกรรมชั่วก็ต้องตกไปในนรก อันนี้มันอยู่ในจิตของตัวเอง มันก็อยากจะรู้ อยากรูจะเห็น เห็นไหม มันไม่ใช่เรื่อง ไม่ใช่เวลา เวลาในปัจจุบันนี้ต้องทำที่ใจของเรา

ปัจจุบันจิตกับปัจจุบันเหตุใจ เหตุที่มันเป็นปัจจุบันที่จะแก้ไขกัน แล้วจิตนี้มันก็ติด อยู่ที่กายใช้ใหม่ จิตนี้หาจิตเจอใหม่ จิตที่เป็นสมาธิ มันตั้งมั่นแล้ว มันจะหาจิตเจอ ตัวจิต นี้มันต้องแก้ไขตัวจิต หันกลับมาพิจารณาตัวจิตเองนะ

จิตอยู่ที่ไหน พงศ์คุณิ จิตอยู่ที่อารมณ์ความรู้สึก มันรู้สึกในเรื่องอะไรละ มันรู้สึกในเรื่องที่ว่าเขาเคยติเคยเตียนนะ มันรู้สึกในอารมณ์ รู้สึกในสัญญา ความจำได้หมายรู้อยู่ในใจ นั้น เอาอันนี้มาใคร่ครวญ เราต้องย้อนกลับมาดูนะ ดูที่จิตนี้นั้นนะ ดูความรู้สึก ตั้งขึ้นมา.. ตั้งขึ้นมา.. ถ้าหาไม่เจอนะ หาไม่เจอก็ต้องย้อนกลับมาดู ย้อนกลับมาดูต้องเจอ เพราะมีความรู้สึกนี้มา อย่างเวทนายังรู้สึกเลย เวทนายก็พิจารณาเวทนา อันนี้มันอยู่ที่บุคคล

บางคนจับต้องเวทนาแล้วมันจะพิจารณาได้เลย แต่บางคนจับต้องจิต ธรรมารมณ์ อารมณ์ความรู้สึก เวลามันเกิดขึ้นมันรุนแรงไหม เราคิดเรื่องอะไรต่างๆ ขึ้นมาก็แล้วแต่ อารมณ์นี้จะรุนแรงมาก ทำไมเราไม่สามารถยับยั้งได้ เมื่อก่อนจิตเราจะมองไม่เห็นอารมณ์ อย่างนี้เลย อารมณ์เกิดขึ้น เพราะอารมณ์นี้เป็นเรา เราจะพอใจอารมณ์ของเราแล้วคิดตาม

ไปเลย พอคิดจบแล้วยังบอก “สะใจ ! เห็นไหมๆ ฉันทนี่เก่ง” ทั้งๆ ที่ว่าไอ้กิเลสมันหลอกใช้เรานะ แล้วมันไสเราไปหนึ่งรอบ กลับมาเรายังนึกชมตัวเองเลยว่า “ตัวเองเก่งกล้า”

แต่ผู้ที่จะเอาชนะตนเองจะต้องหันกลับมาดูตรงนี้ พออารมณ์อันนี้เกิดขึ้นมาก็จับเลย “เขาว่าตั้งแต่เมื่อไหร่ สิ่งที่เขาว่ามานี้ เขาว่ามาตั้งแต่เมื่อไหร่” มันว่ามาตั้งนานแล้ว แล้วสิ่งนี้มันควรดับไปนานแล้ว ถ้าเกิดขึ้นมาทำไมใจนี้ยังคิดอยู่ละ คิดนี้เกิดมาจากอะไร ย้อนกลับมาดูนะ ความคิดนี้เกิดมาจากอะไร ขณะคิดอยู่นั่นละ ขณะคิดอยู่นี้เหมือนกับเปลวไฟ เปลวเทียน เห็นไหม มันจะติดตลอดเวลา แต่ไฟนะ แสงสว่างของไฟ มันต้องเกิดดับ.. เกิดดับ.. ตลอดเวลา ความคิดนี้ก็เกิดดับ.. เกิดดับ.. ตลอดเวลา ถ้าสติตามเห็นย้อนกลับไประหว่างเกิดดับนั้นนะ ระหว่างความคิดที่เกิดดับว่าตัวไหนเป็นตัวยุแหย่ขึ้นมา มันจะเห็นนะ ความคิดนี้เกิดไม่ได้ลอยๆ นะ

อารมณ์นี้เป็นวัตถุอันหนึ่งนะ อารมณ์เรานี่ อารมณ์นี้ก็เหมือนกับก้อนอิฐก้อนหิน ก้อนหนึ่ง ถ้าจิตเราเป็นสมาธิแล้ว อย่างที่ว่าไปแล้วเมื่อกี้ที่ว่าเดินอริยมรรค จะจับตรงนี้ได้ เหมือนก้อนหินก้อนอิฐก้อนวัตถุเลย ความคิดที่เป็นอารมณ์เกิดขึ้นๆ

มองดูสิว่า ระหว่างที่มันเกิดขึ้นนั้นอะไรเป็นตัวพาเกิด เห็นชัดๆ เลย สัญญามันพาเกิด สัญญาต่างหากมันพาเกิด สัญญาคือความจำได้หมายรู้ คำที่เขาว่า เขาเอ็ด เขาตีเตียนมา มันจำขึ้นมาใช่ไหม เวลาจิตมันว่าง มันก็เอาอันนี้มาป้อน

สัญญา ถ้าเรากุมไม่ได้ หรือว่าที่เราปล่อยตามธรรมชาติของมัน เวลามันจะเกิดขึ้นมา สัญญาใดเกิดขึ้นก่อน เห็นไหม บางทีก็คิดดี บางทีก็คิดชั่ว สัญญาเกิด วิญญาณรับรู้ ใจใหม่ วิญญาณรับรู้ วิญญาณนี้เป็นตัวสอดตลอด เป็นตัวสมานให้เกิดความรู้สึกตลอด เวทานี้มันจะแบ่งว่า ดีหรือชั่ว สังขารก็ปรุงร้ง นี้ละความคิด พอคิดหนึ่งรอบมันก็เป็นรูปของจิต รูปของอารมณ์ความรู้สึกนั้น ก้อนหินมันก็มีรูปร่างของก้อนหินใจใหม่ อารมณ์หนึ่งก็มีรูปร่างอันหนึ่ง นั่นคือรูปของจิต ชั้น ๕ ก็หมุนไปดี ตัวความรู้สึกนั้นเป็นอารมณ์ แต่ตัวชั้น ๕ ที่ว่านั่นมันเป็นเครื่องสื่อ

ขั้น ๕ นี้มันเป็นธรรมชาติของจิต แต่มันมีตัวกิเลสที่มันยุ่งเหยิง ต้องพิจารณา เอา
มาแยกเอามาแย่ว่า “ตัวไหนเป็นตัวโทษ”

พิจารณาเข้าไปสิ แยกออก พอมันหมุนไปเราก็มีอาการความรู้สึกใหม่ๆ ใหม่ๆ
พอใจและไม่พอใจ แต่ถ้าสติทันนะ แล้วปัญญาได้พิจารณา “พิจารณาจิต” นี้จะทันช่วง
ไหนล่ะ จะทันช่วงสัญญาก็ได้ ช่วงเวทนาจ์ก็ได้ ช่วงสังขารก็ได้ แยกออก จะแตกออกจาก
กัน จะหมุนไปเป็นอารมณ์ไม่ได้ พอมันแตก เราก็ดูนะ อารมณ์นี้ก็มี ..ว่างสบาย.. แต่ก็
เดี๋ยวเดียว เดี่ยวมันก็คิดอีก คิดซ้ำคิดซากนะ ก็ต้องจับ แต่จะจับอารมณ์อื่นแล้วนะ อารมณ์
ที่พิจารณาครั้งแรกนี้มันก็อารมณ์หนึ่ง อารมณ์ที่พิจารณาใหม่ก็อีกอารมณ์หนึ่ง

เวลาอยู่ในทางจงกรมหรือนั่งภาวนา นี่ก็ผู้เดินอริยมรรคแล้วนะ ก็จับจิตนี้พิจารณา
อีก แยกออกก็จะเห็นนะ ถ้าทัน ถ้าไม่ทันเราก็แพ้ะ ถ้าสมมุติเราพิจารณาอยู่ แล้วอารมณ์
ที่เราคิดนี้มันรุนแรงกว่า มันชนะ มันคิดไปแบบสบายเลย เราแพ้...

ถ้าอย่างนั้น เราหยุดแล้วกลับมา พุทโธๆๆๆ ต้องเอาจิตให้สงบก่อน สงบเพื่อเอา
พลังงานนี้ไปต่อสู้ จะมีแพ้และมีชนะอยู่ตลอดไป เราจะชนะบ้าง ฝ่ายกิเลสจะชนะบ้าง เรา
จะไม่ชนะเสมอไป เพราะเรามีกำลังไม่พอ ต้องกลับมาที่พุทโธนี่ กลับมาทำใจให้สงบแล้ว
กลับไปพิจารณา

ถ้าพิจารณาทันก็จะเป็นแบบนี้ พิจารณาขั้น ๕ ตัวไหนเป็นตัวสัญญา ตัวสัญญาคือ
ตัวจำได้ ตัวเว้าขึ้นมาละ ตัวเริ่มรู้สึก ตัวเวทนาจ์จะเข้าไปซ้อน แบ่งแยกว่าดีหรือชั่ว
วิญญาณในเวทนาจ์จะรู้จะเสริมต่อเลย แล้วไอ้ตัวคิดนะ ตัวที่เราเริ่มเว้าๆ คิด นั่นล่ะคือตัว
สังขาร หมุนต่อเนื่องกันไปเลย.. หมุนต่อเนื่องกันไปเลย..

ใช้สติ.. ใช้ความรู้สึก.. เข้าไปสอด เข้าไปแยกให้ได้ ให้ล้มไปเลย ให้ความคิดนี้ก้าว
เดินไปไม่ได้ ความคิดนี้จะก้าวเดินต่อไป ถ้าสติถ้าปัญญาของเราไม่ทัน ถ้าสติปัญญาของ
เราทัน จะขัดให้ล้มไปเลย หรือไม่ก็แยกออกจากกัน ก็พิจารณาซ้ำ ชนะ...เราก็เป็นผู้ชนะ

สบายโล่ง เราก็ภาวนาเข้าไป เพราะหน้าที่ของเรา “ลูกศิษย์พระพุทธเจ้า” หน้าที่ของเราคือหน้าที่ผู้พิจารณา

คิดพิจารณาคือวิปัสสนา นี่คือการสะสมปัญญา ชั้น ๕ นี้จะเป็นเครื่องดับปัญญา
ใจ

มันจะต้องดับที่หีน ยิ่งดับยิ่งคม ปัญญาเองได้พิจารณาเรื่องจิต เรื่องกาย เรื่องเวทนา ยิ่งพิจารณายิ่งคมกล้า ตัดขาด ขาด... แต่ยังไม่ถึงกับขาดสูญ ก็ยังต้องขาดสักพัก ก็ชนะแบบชั่วคราว เดี่ยวก็ขึ้นมาใหม่

ความคิด อารมณ์ ต้องมีขึ้นมาใหม่ ก็เข้าไปอีก ก็จะปล่อยวางได้อีก จะทำอยู่แบบนี้ จนบ่อยครั้งเข้า ต้องหมั่นคราดหมั่นไถในที่นาของเรา ถึงจุดหนึ่งอารมณ์เรามั่นเคยขาดเข้าบ่อยๆ ก็เหมือนสิ่งที่เหนียวแน่น แต่เราได้ทุบได้ตีจนมันแตกมันร้าว มันเกือบจะสลายออกจากกันแล้ว **เข้าไปจนกว่ามันจะสลาย แยกแยกออกจากกันเลย ชั้น ๕ เห็นใหม่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เรา มันแยกออกไปเลยเวลามันแตกนะ**

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่ทุกข์ ฟังสิ... แต่ถ้าตามปกติแล้วมันเป็นทุกข์ แต่ถ้าพิจารณาทันแล้วนะ สักกายทิฎฐิ ๒๐ นี้ขาดออกไปเลย

สักกายทิฎฐิในกายใจ พิจารณาจิตนี้แหละ แต่มันไปแยกที่กาย เพราะจิตนี้มันหมายลงที่กาย ความรู้สึกในกายใจ ที่ว่าความรู้สึกในกาย ก็คือ ความรู้สึกภายในจิตนี้มันหมายลงที่กายเรานี้ มันเอากายนี้เป็นสมมุติฐาน ถ้าปกติความรู้สึกนี้จะออกจากผิวหนังเราไป

ฉะนั้น ถ้าเราตัดตัวนี้ปั๊บ ! กายนี้ไม่ใช่ ความรู้สึกจะออกจากผิวหนังเราไปอีกไหม นี่คือ**พระโศคาบัน** สักกายทิฎฐิ ๒๐ แยกออก ความดั่งเลสสังขัยในธรรมก็ไม่มี **สักกายทิฎฐิ** **วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรมาส** วิจิกิจฉา คือ ความดั่งเลสสังขัย เรานี้ดั่งเลสสังขัย “เอ! นรกสวรรค์จะมีไหม ธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอนนี้จะจริงหรือเปล่า พระอรหันต์ในโลกนี้ยังมีอยู่อีกไหม” นี่กิเลสมันเลี่ยม

พระพุทธเจ้าบอกพระอานนท์นะ พระอานนท์ไปทูลถามพระพุทธเจ้าว่า
 “พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ถึงเขตถึงกาลเมื่อไร มรรคผลนิพพานนี้จะหมด”

“อานนท์ ! ตถาคตตายไป จะเอาสมบัติของคนอื่นไปด้วยหรือ ตถาคตตายไปก็เอา
 แต่สมบัติของเราเอง เอานิพพานในใจของพระพุทธเจ้าไปเท่านั้น ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควร
 แก่ธรรม โลกนี้จะไม่ขาดจากพระอรหันต์เลย”

ฟังคูลี... พระพุทธเจ้าบอกไว้ขนาดนั้นแล้วนะ แต่กิเลสจะเสียมว่า “ไม่มี”

พอเราแยกส่วนนี้ออก วิจิจจนาในเรื่องนี้จะไม่มีเลย เพราะเรามันสัมผัสเองนะ มัน
 แยกออกจากใจไปแล้ว สักกายทิฏฐินี้ มันก็ไม่มีลังเลสงสัยนะสิ วิจิจจนาจึงต้องหมดไป เห็น
 ใหม่ สัมผัสพบปรามาสก็ต้องไม่มีแล้ว เมื่อก่อนถือศีลด้วยลูปคล่า

“สัมพัทพราสาท” นี้แปลว่า “ถือศีลด้วยลูปคล่า” คือว่า ไม่จริงจังในศีลใจ ถึงจุดนี้
 นะ ศีลนี้.. โห้ ! สิ่งสัมผัสอยู่ในใจนี้ เกิดจากอะไร เกิดจาก ทาน ศีล ภาวนา แล้วมันจะ
 ปล่อยศีลนี้ออกจากมืออีกหรือ เพราะศีลนี้กับเรื่องภาวนานี้ เป็นบันไดให้ก้าวขึ้นมาบนนี้
 แล้วยังมีหนทางจะก้าวต่อไป ใครจะกล้าทิ้งทาง ใครจะกล้าทิ้งบันได ใครจะกล้าทิ้งนั่งร้าน
 นั้น !

ฉะนั้น ศีลก็ต้องเป็นศีลแท้สิ พระโศดาบันถึงไม่ถือมงคลต้นข้าวใจ

นี่ละ อจลัทธา ศรัทธาอันนี้จะไม่เปลี่ยนเด็ดขาด เข้ากระแสของพระนิพพานแล้ว

นั่นจากจิตปกตินะ จากจิตสำนึกนะ แล้วเริ่มจะเข้าจิตไร้สำนึก แต่มันยังหมายอยู่ที่
 กายอีกนั่นละ จิตนี้พอมันปล่อย มันก็รู้ เป็นปัจเจกตั้ง ไม่ต้องถามใครเลย พอแยกออก รู้
 ภายใน รู้แบบอหังการด้วย ไม่ถามใครจริงๆ ถ้าถามนี้มันสงสัยอยู่นะ แต่ข้างหน้าหนึ่ง “เอ..
 จะทำยังไงต่อ” ก็ต้องตั้งใจ มีครูมีอาจารย์ก็ต้องฟังกรรมไป

พิจารณาจิตนั้นละ พิจารณาช้านะ จิตนี้ปล่อยวางกายแล้วก็จริงอยู่ อารมณ์นี้ อารมณ์จากกายนะ มันจะสุข มันจะสบายอยู่พักหนึ่ง เวลาเราปล่อยวางหมดแล้วนี้ แต่เสร็จแล้วมันก็ยังออกมารับรู้อีกนั้นละ เพราะกิเลสในใจนี้ยังมีอีกมหาศาล

จิตนี้ยังหมายลงที่กาย หมายอยู่นะ มันตัดกายไปแล้วแต่หมายอยู่ อุปาทานในกายยังมีอยู่ พระพุทธเจ้าถึงให้พิจารณาซ้ำเข้าไป ตัวจิตนั้นละ ไหนละตัวจิต อารมณ์ออกมาจากนั้นอยู่ที่ไหน อุปาทานนี้อยู่ที่ไหน อุปาทานที่ต้องดึงออกมา เพราะมันยังขุ่นใจอยู่นั้นละ พิจารณาจิตเลย พิจารณาซ้ำเข้าไปเลย ดูเข้าไปเลยละ ว่าตัวไหนคือตัวจิต

ไอ้ที่ว่า “ไม่มีสักกายทิฐิ” อยู่ตรงไหน มันออกมาหมายนี้ จิตนี้มันหมายออกมา จิตนี้เป็นตัวคนนะ ซ้ำเข้าไปเลย เพราะจิตนี้ยังจับต้องได้ จิตจับจิตใจ ความรู้สึกยังมีอยู่ ความรู้สึกนี้ยังมีอยู่นะ กระแสของจิตที่มันออกไปข้างนอก กระแสความรู้สึกยังมีอยู่ กระแสความรู้สึกนี้ยังจับต้องได้ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาจับเข้ามานั้นละ

พิจารณาเลยว่าตัวนี้มันตัวอะไร ความรู้สึกนี้มันจะหมายไปไหน ที่หมายออกมาเป็น ความรู้สึกนะ..หมายไปไหน ดูเข้าไป เราดูเข้าไปเลย ดูใจเข้าไปเลย ดูความรู้สึกอันนั้นนะ ด้วยสตินะ ด้วยสมาธินะ ด้วยปัญญา ด้วยอริยมรรคนะ หันกลับเข้าไปดู ทำเข้าๆ นะ.. ด้วยความจริงจัง ด้วยความอาญาของเรา กิเลสมันจะยอมเราหรือ ความรู้สึกที่มันหลอกเรา มันก็ส่งออกมาใช่ไหม

เราข่านอนใจ เรานอนใจไม่ได้ ต้องดูกลับเข้าไป ดูความที่มันส่งออกมา ทำอย่างเมื่อกี้นั้นละ ทำอย่างการพิจารณาอารมณ์ความรู้สึกนั้นละ มันจะแตกออกจากกันนะ แยกออกคราวนี้ โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง โลกนี้จะว่างเลย เพราะจิตนี้มันไม่หมายมาที่กายแล้ว พอไม่หมายมาที่กายนี้มันก็จะแยกออกจากกันใช่ไหม จิตเป็นจิต กายเป็นกาย นี้..พระสัททาคามี

พระสัททาคามี “กายนี้เป็นโพธิ จิตนี้เป็นกระจกใส” แยกออกเลย ราบเป็นหน้ากลองเลย กายนี้ไม่มี แต่จิตนี้ยังมีอยู่ จิตนี้เป็นกระจกใส เว้งว่างเลยนะ เว้งว่าง... จิตนี้ลง

ไปสบายเลยละ ไม่มีตัวตนพอกใหญ่ แต่ตัวตนจริงๆ คือมันสงบอยู่ภายใน นี่ตัวนี้ต่างหาก คือ จิตใต้สำนึก จิตตัวนี้มันเป็นตัวกามราคะ เพราะพระสกิทาคามีไม่ได้ชำระสังโยชน์เลย พระสกิทาคามีก็..สักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ไซ้ใหม่ แล้ว กามราคะ ปฏิฆะ อ่อนลงเท่านั้น อ่อน..ไม่ได้ขาด ละสังโยชน์ ๓ ตัวได้เท่าพระโศดาบัน

กามราคะ หมายถึง กามใจ ปฏิฆะ คือ ความผูกโกรธนะ อ่อนลง คราวนี้ยิ่ง มหัศจรรย์นะ จิตนี้จะจับต้องไม่ได้เลย หายไปเลย

เมื่อก่อนนี้ที่เราจับต้องจิตได้ เพราะอะไร เพราะว่าจิตนี้มันเนื่องด้วยกาย จับตรงไหนมันก็กระเพื่อมรู้จักกันหมด มันเนื่องกันอยู่ มันมีความรู้สึกนะ ที่นี้ความรู้สึกมัน ละเอียดเข้าไป จับไม่ได้เลยนะ มันจะมีคึดอ้อยเลยละ กำหนดเข้าไปในตัวจิต จิตกำหนดจิต ที่นี้มันเป็นอัตโนมัติในตัวมันเองไซ้ใหม่ เมื่อก่อนนี้เราใช้ ๒ มือจับกัน มันมีเหตุและมีผล ซ้ายกับขวากระทบกันไซ้ใหม่ ขั้วบวกขั้วลบกระทบกัน ขั้วของจิตกับขั้วของกายกระทบกัน มันก็ง่าย ที่นี้ไฟอะไรมันมีขั้วเดียว หาไม่เจอนะ ตอนนี้อากหน่อย

จิตนี้มันจะส่งออกไปแล้วนะ มันหาตัวมันเองไม่เจอ ถ้าอนใจก็ไม่ได้ ถ้าคนพิจารณาอยู่ คอยดูอยู่นะ มันจะขยับๆ ขึ้นมานะ ความรู้สึกนะ นี่ความรู้สึกภายใน นี่เพราะมันเป็นจิตใต้สำนึกนี้ มันไม่ใช่จิตสำนึก มันถึงได้จับยาก เวลามันจะรู้มันจะรู้ ออกเลย มันส่งออกหมด มันถึงว่าทุกอย่างสำเร็จหมดแล้ว เพราะมันเป็นตัวมันเอง ไซ้ใหม่ ทุกอย่าง เสร็จหมดแล้ว มันจะดูแต่ข้างนอก

ทีนี้จะทำอย่างไรให้ลำแสงนี้กลับเข้ามาหาตัวจิต เพราะมันคือจิตใต้สำนึก แต่ถ้าผู้ปฏิบัติ ผู้ที่ไม่นอนใจนะ อ้าว ! นี่มันกระทบเข้ากับกามนะ ที่นี้มันเป็นกามเลย มันเป็นตัวกามอยู่แล้ว จิตนี้เป็นตัวกามนะ จิตนี้ข่มอยู่เลย ตัวมันเองข่มอยู่เลย มันคิดของมันได้คนเดียว ตัวมันเองก็คิดของมันเองได้

ถ้าจิตนี้ย้อนกลับเข้าไปคุณนะ จะตื่นเต้นมาก ขนพองสยองเกล้าเลย ก็เหมือนกับเรา เป็นเจ้าหน้าที่ แล้วรู้ว่าเขามีการจกชิงวิ่งราว มีการประหัตประหารกัน เราอยู่ดูว่าใครเป็น

คนทำ เพราะว่ามีพยานหลักฐานใช้ใหม่ แต่เราไม่สามารถจับตัวจำเลยได้ เราก็ทำอะไรไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เราก็รู้อยู่นะว่าจิตนี้มันยังมีความรู้สึกอยู่ในหัวใจ แต่เราไม่สามารถจับได้ว่าตรงไหน มันเป็นจำเลย

เราหาทางย้อนกลับมาด้วยปัญญาญาณ จิตอันนี้มันรวมอยู่แล้ว จิตขณะนี้เราปฏิบัติมาขนาดนี้นะ มันสามารถจะทำได้ จิตนี้สงบอยู่พอสมควรเพราะมีพื้นฐาน แต่ไม่สามารถเจอจำเลยได้

งานในพระพุทธศาสนาเรามี ๒ แขนงมาตลอดเลย เรื่องสมถกรรมฐานกับเรื่องวิปัสสนากรรมฐาน วิธีการขุดค้นหากิเลสนั้นก็วิธีการหนึ่ง ขุดค้นหาเจอตัวแล้วยังต้องเอามาชำระล้างกันอีกอย่างหนึ่งนะ วิธีการขุดค้นนั้นก็แสนยาก วิธีการที่จะขุดค้นหาจำเลย หาผู้กระทำความผิด เราว่าเราถูกหมด เราดีหมด เรานี้ประเสริฐเลิศเลอเลย แต่เราไม่สามารถหาผู้ที่มีความผิดได้ ความผิดข้างในตัวเรานี้ เราไม่สามารถว่าตัวเราผิดได้

พอเราใช้ปัญญา ใช้การใคร่ครวญเข้าไปจับต้องตัวนี้ได้ นี่ ตื่นเต้นมากนะ จะตื่นเต้นมากเลย เมื่อก่อนนี่มันส่งออกนี่ จิตมันส่งออกไป ทีนี้พอปัญญาของเรา วิปัสสนาญาณของเรา มันตัดย่นเข้ามา.. ย่นเข้ามา.. มันสั้นเข้าๆ ความไวของมันก็ต้องเร็วเข้า

กระแสน้ำที่ไหลผ่านไปเป็นระยะทางยาว เราก็สามารถจะเห็นได้ แต่ระยะทางสั้น แค่ว่าขณะนี้ เราจะเห็นได้อย่างไร อันนี้มันก็ติดอยู่ภายใน ติดอยู่อย่างนั้น มันคร่อมอยู่บนตัวมันเองนั่นล่ะ เราต้องย้อนกลับเข้ามาดูสิ พอเจอเข้าแล้วจะตื่นเต้น เหมือนกับเราเป็นเจ้าหน้าที่ แล้วเราสามารถไปจับจำเลยได้ เราจะได้ความดีความชอบ เราจะได้คุณงามความดี

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันจับตัวนี้ได้ล่ะ โอ้โฮ ! ขนพองสยองเกล้าเชียวนะ ก็เหมือนกับเราไม่รู้จักตัวเราเองเลย จิตได้สำนึกนี้มันไม่รู้จักตัวมันเองเลย แล้วมันไปจับตัว

มันเองได้ มันจะตื่นตื่น ฟุ.. ขึ้นมาเลย ขนาดแค่หาตัวเจอนี้ก็เป็นผลงานอย่างมหาศาลแล้ว ที่นี้ก็จะโดนหลอกล่ะว่าอันนี้เป็นตัวนิพพาน อันนี้เป็นตัวที่ว่าตัวประเสริฐสุด เพราะมันมีความสุข มีความอ้อยอิ่งในตัวมันเองมาก ตัวจิตได้สำนึกนี้ล่ะ มันจะหลอกเลย แล้วเราจะเคลิบเคลิ้มตามไป มันจะปั้นแต่งอาการบอกว่า “อันนี้เป็นการว่าง อันนี้เป็นที่ๆ มีความสุข” แล้วมันก็จะซ่อน หลอกกินอยู่ในจิตนั่นล่ะ คูไปสิ มันจะเป็นนิพพานได้อย่างไร ในเมื่อมันยังมีความรู้สึกกระทบอยู่ ยังเป็นราคะอยู่

ถ้าเราสังเกตใจของตัวเองนะ มันจะรู้ซึ่งเลย อันนี้หลอกกัน ! อันนี้หลอกกันนะ ! มันจะกลับหันเข้ามาดูเลย อ้อ... ไอ้ที่ว่าขั้น ๕ อย่างที่เราพิจารณากายนั้น มันก็เป็นขั้น ๕ กายนอก ขั้น ๕ ที่มันซบอยู่ที่หัวใจนี้ ไอ้จิตได้สำนึกนี้มันก็เป็นขั้น ๕ เพราะมันมีเวทนา มีความรู้สึก มันมีสัญญา ความจำได้หมายรู้เก่า เพราะขั้น ๕ ข้างนอกนั้นมันเป็นขั้น ๕ ของกาย ไอ้ขั้น ๕ ที่ใจ เรื่องกามนี้มันก็ต้องใจคิดไขใหม่ ต้องย้อนกลับมาดู แต่มันละเอียดกว่าเท่านั้นเอง

ถ้าพูดถึงการพิจารณาข้างนอกนี้ เขาเรียกว่า “สติปัญญา” ถ้าพิจารณาตรงนี้เขาจะเรียกว่า “มหาสติ-มหาปัญญา”แล้ว เพราะความไวของมัน เป็นความไวนะ เริ่มคิดออกไปสิ มันหลอก มันซุ่มกินอยู่ที่หัวใจของเรานั้น กิเลสมันอยู่ตรงนี้ ซุ่มกันอยู่ตรงนี้

นี่การพิจารณาจิตนะ แต่ผู้ที่พิจารณามาถึงตรงนี้เขาเรียกว่า “พิจารณาสุกะ” พิจารณาจิตสติ ตัวนั้นเป็นตัวความรู้สึก มันน่าขะเขยงใหม่...มันน่าขะเขยงนะ แต่ที่นี้พอเป็นนักปฏิบัติ “เพราะอะไร ทำไมขะเขยง”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “สิ่งนี้มันเป็นของซุ่ม ซุ่มด้วยกาม” แล้วเราปฏิบัติกันเพื่ออะไร เพื่อพรหมจรรย์ เพื่อความสะอาด สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สกปรก ใจนี้มันอยากออกไปกินของข้างนอก เรามองสิ่งนี้เป็นของแบบว่า เหมือนตัวหนอนนะ ตัวหนอน เห็นไหม มันต้องอยู่ในสิ่งที่สกปรก ถ้าหัวใจนี้มันยังคิดถึงแต่เรื่องสกปรก แล้วมันจะสะอาดได้อย่างไร เราต้องการความสะอาด เห็นไหม นี่คือปัญญานะ ปัญญาแล้วแต่จะใคร่ครวญนะ

นี่พูดถึงการพิจารณาจิต พิจารณาธรรม ธรรมารมณในใจ จะแก้กามด้วยวิธีการพิจารณาจิต ใจเราจะเป็นอย่างนั้น ถ้าเห็นโทษนะ “โธ้ย ! ใจตัวหลอก ใจตัวชุ่มกิน ตัวนอนกินอยู่ในใจตัวนี้เองเธอ” เมื่อก่อนเราก้ไปมองว่า รูป รส กลิ่น เสียง ภายนอกมันเป็นทุกข์ไง มันเป็นตัวที่เราต้องไปแสวงหา ใจนี้ไม่ต้องเลย นั่งอยู่ นอนอยู่ที่ตัวเองนี้ มันก็ครุ่นคิดขึ้นมาในใจ ใจตัวนี้มันเป็นตัวโทษนี่นา ที่ว่า “กาม” นี้มันอยู่ที่ใจนี้นา มันก็คิดไปสิ

พิจารณาชำ พิจารณาซาก นั้นนะ เดียวก็แพ้ เดียวก็ชนะ อย่างเก่านั้นนะ อยู่ที่ไหน อยู่ในการนั่งสมาธิและพิจารณาอยู่ในทางจงกรม เข้า สาย บ่าย เย็น คำมีดคีก็คืน ไม่สน...

ผู้ที่พิจารณาแบบนี้ ผู้ที่จะทำแบบนี้จะอยู่กับใครไม่ได้เลย การพิจารณาเรื่องกาม รากะนี้มันจะรุนแรงมาก ทั้งภายนอกและภายใน พิจารณาภายนอกก็ได้ หมายถึงว่ามันออกมาหาเหยื่อข้างนอกแล้วพิจารณาย้อนกลับเข้าไป หรือมันชุ่มอยู่ในหัวใจ มันก็รุนแรงเหมือนกัน เพราะมันเป็นจิงหวะเดียวแล้ว มันเป็นตัวของมันแล้ว มันจะเป็นการต่อสู้เหมือนเราต่อสู้ตอนกองทัพกำลังได้เสียกันนั้น จะทูปหม้อข้าวแล้ว ทูปหม้อข้าวว่าแพ้หรือชนะเท่านั้น จะไม่ยอมเรื่องอริยมรรคของพระพุทธเจ้า เพราะมันต้องการถือพื้นที่ในหัวใจของเราเป็นที่อาศัยอยู่ต่อไป มันจะไม่ยอมแพ้เราหรอก

หัวใจของเรา เราต้องการพัฒนาขึ้นมา หัวใจของเราเป็นผู้ที่จะทำให้ฟันเป็นอิสระได้ แพ้ก็ต้องพักไว้ก่อน มาเพิ่มพลังด้วยกลับมาภาวนา กลับมาหาความสงบ แล้วก็กลับไปต่อสู้กันใหม่ เพราะรู้ว่าอันนี้เป็นโทษนี้ ก็เหมือนรู้ว่าอันนี้เป็นเอดส์ อันนี้เป็นมะเร็งอยู่ในใจ แล้วเราทำไมจะไม่ทำลายมันออกไป เราต้องทำลายอยู่แล้ว เพราะอันนี้มันทำให้ทุกข์ อันนี้มันทำให้ใจเราอยู่ไม่เป็นสุข อันนี้ทำให้เรานี้เป็นจี้เรื้อนในใจเลย ว่าจั้นเลยนะ มันคัน มันคัน มันเกา แล้วเราก้เห็นโทษ “อ้อ ! มันเกิดจากตรงนี้” เราเห็นโทษแล้วทำไมเราไม่สามารถเอาชนะมันให้ได้ละ มันก็ต้องมีความมุมานะ มีความหมั่น มีความกล้า โถมทั้งตัวเลยนะ

การงานอะไรเราก็ทำมาแล้วนี่ ส่วนงานจะเอาชนะกองกิเลส ก็ใส่เข้าไปเลย ที่นี้ความคิดของกิเลสมันก็รุนแรงนะ พอคิดขึ้นมา คิดดูสิ อารมณ์ความคิดนะ

เมื่อก่อน คนที่ภาวนาตรงนี่นะ โลกเขาเสพกามกัน เขาต้องอาศัยของคู่ แต่ถ้าจิตตรงนี่มันไม่ต้องอาศัยอะไรเลย มันสามารถจะเสวยอารมณ์ของมันเองได้ มันถึงเสวย มันถึงกินอยู่อย่างนั้น แล้วเราไปเห็นว่า โอ้โฮ ! เวลามันคิดขึ้นมามันถึงรุนแรง เวลาคิดขึ้นมามันมีความรู้สึก

ครูบาอาจารย์ พระพุทธเจ้า ถึงสอนว่า “อย่าเสียดายอารมณ์ของตัวเอง” มันเสียดายอารมณ์นะ เวลาคิดขึ้นมา มันก็มีความรู้สึกเห็นไหม ในเมื่อใจมันเสพของมันเอง พระพุทธเจ้าถึงบอกว่าอย่าเสียดายอารมณ์ในใจของตัวเอง ต้องประหารมันให้ได้ ครูบาอาจารย์ต้องตอกต้องย้ำ

แล้วเราเองถ้าเห็นโทษแล้วเราก็อยากจะทำอยู่ แต่มันยังอ้อยอิ่งนะ เพราะมันกำลังจะไต่เสียด บางทีเราก็นะ บางทีเราก็มั่ว แต่ถ้าเรารู้เราค้นทีเดียวเลย เต็มทีเลยนะ ขาด ! ชั้น ๕ ในใจนี้จะขาดออกจากใจ ขาดอันนี้นะโลกธาตุไปหมดเลย ครั้น ! โลกธาตุนี้ห้วนไหว หัวใจนี้สะท้านหมดเลย เพราะกามราคะนี้ ฟังสิ...

กามราคะนี้มันเข้ากับกามภพไป ถ้าอันนี้มันสะท้อนจากใจแล้ว เราจะไม่เกิดอีกในชาติของมนุษย์ ในชาติของเทวดา มันจะเป็นพรหมอย่างเดียว เพราะชั้น ๕ ในใจขาดแล้ว ชั้น ๕ ในใจขาดก็เหลือแต่ชั้น ๑ นี่คือ พระอนาคามี

เห็นไหม จิตได้ดำเนินก็ต้องพินาศ แล้วไอ้ตอของจิตนะ มันอะไร พอขาดออกไปแล้ว เห็นไหม พระอนาคามีนี้ มีถึง ๕ ประเภท พระอนาคามีนี้เหมือนกับผลไม้ที่สุกแล้ว จิตนะ ดวงจิตนี้เหมือนกับผลไม้ที่สุกแล้ว ไม่มีวันเน่า จะสำเร็จไปข้างหน้าเด็ดขาด

ถ้าเป็นพระอนาคามีแล้วมันนอนใจ มันไม่สามารถกลับมาหาตัวจิต ไอ้ตัวต่อนั้นนะ พอตรงนี่นะ บางคนก็จะเคลิ้มไปเลย

ที่นี้พิจารณาชำระ เพราะมันจะเทียบกับมานะ ทิฏฐิ มานะ ในใจของตัว
สังโยชน์เบื้องบนไป พระอนาคามีตัด กามราคะ ปฏิฆะ ชาติไป แต่สังโยชน์เบื้องบนยังมี รูป
ราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ตัวมานะในใจนั้น เราเสมอเขาสำคัญว่าเสมอเขา
มันเทียบไป มันเทียบว่าเสมอคนนั้น เสมอคนนี้ จะดีกว่าคนนั้น จะดีกว่าคนนี้ เห็นไหม

ตัวนี้คือตัวที่จับมาใคร่ครวญได้ ใจของตัวนั้น มันเกิดมานะ เกิดความอหังการ
เดี่ยวว่าดีกว่าคนนั้น ดีกว่าคนนี้ แล้วมันมีความรู้สึกที่ “ตัวเองนะได้สิ้น สิ้นจากกามนะ”
มันจะลองของไป

ต้องคิด ต้องตรวจสอบ อาหารที่เรากินแล้ว เห็นไหม เรากินอิ่มแล้ว เราเหลือเก็บ
เอาไว้กินวันพรุ่งนี้อีก อันนี้ก็เหมือนกัน มันสามารถตัดกามภพได้แล้วนะ แต่พรหมก็ยังมีย
ชั้น ชั้นต่ำชั้นสูง ๕ ชั้น

ที่อยู่ของพระอนาคามี อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อภิญญา ๕ ชั้น พระ
อนาคามี ไม่เท่ากัน เห็นไหม นี่ความอ่อนใจ สิ่งที่เรากินแล้ว สมมุติเรากินข้าวไปแล้ว เรา
นึกภาพข้าวดี เราก็ยังมีอารมณ์อีก เห็นไหม

กามราคะนี้ตัดออกไปแล้วก็จริงอยู่ แต่ยังมีเศษส่วน พิจารณาจิตนั้นละ คุติมันจะมี
จะละเอียดยังไงก็มี แยกเลย แยกดูเศษส่วนของใจนั้น ความนอนใจ ความอ้อยอิ่งอยู่ที่ใจ
นั้น กำหนดคุณะ มันจะหลุดอีกนะ มันจะรวมใหญ่อีกทีหนึ่ง เห็นไหม พอรวมใหญ่ทีหนึ่ง
ไอ้เศษอาหารที่เหลือ ไอ้เศษส่วนในใจที่เหลือนั้นนะ ที่นี้มันจะเป็นตอของจิตติ ที่นี้จิตไม่มี
ละ ว่างเว้งว้างเลย นี่คือว้างใน ว้างอย่างนี้อันหนึ่ง กับว้างในจิตเดิมแท้นั้นอีกอันหนึ่ง

จิตเดิมแท้นั้นว้างด้วยความมีกิเลสส่วนๆ เลย แต่ความว้างอันนี้ เป็นความว้างของ
พระอนาคามี นะ จะไม่มีทางเห็นตอของจิตเลย

ไอ้ที่ว่าเป็นมหาสติ-มหาปัญญาอันนี้อีกเรื่องแล้ว นี่มันเป็นอัตโนมัติเลย จะจับอะไร
ไม่ได้ เป็นว้างหมดเลย ว่าโลกนี้ว้างหมด แต่มีเราคนอยู่ในบ้านนั้น มันจะว้างได้อย่างไร

ไอ้คนๆ นั้นทั้งคนวางอยู่นั่นนะ มันจะไม่สามารถเข้ามาดูตัวของมันเองนะ มันจะดูแต่ภายนอกหมด นั่นล่ะคือตัวตอ พอมาถึงตรงนี้แล้ว เดิมที่จะบอกว่าความว่างเป็นของดีของประเสริฐ แต่ถ้าผ่านตรงนี้ไปแล้ว ความว่างตรงนี้เป็นโทษนะ ก็ว่างที่ว่าไม่มีตัวกูของกู ว่าง... ว่างหมด ไอ้คนที่ว่าว่างๆ นั้นมันใคร ความว่างนี้มันต้องมีคนไปหมายมันให้ไหม มันถึงว่าว่าง ความว่างนี้มันจะรู้จักตัวมันเองหรือ ไม่มีทางรู้จักตัวมันเองได้ แต่เราว่าว่างๆ อยู่นะ ไอ้คนพูดนี้ใคร คนพูดว่า “ว่าง” นี้ใคร

มันต้องคิดอย่างนี้ละ ต้องมีความเอะใจ ต้องมีความสะกิดใจ พอมันสะกิดใจนี้มันจะย้อนกลับมาดู ถ้าเราคิดว่าเราว่าง ว่างนี้มันก็ว่าสิ้น เราว่าหมดแล้ว นี่คือ “ติด”

การติดอยู่ คนจะติดอยู่ตรงนี้ ผู้ปฏิบัติจะติดอยู่ตรงนี้ก็ทั้งหมดเลย ติดว่าตัวเองสิ้นแล้ว พอสิ้น มันก็เหมือนกับ เราไม่เป็นหนี้ใคร เราก็ไม่ยอมใช้ใคร แต่ถ้าเรายังเป็นหนี้อยู่ มันเป็นเรื่องจริงๆ โดยธรรมชาติ แต่เราปฏิเสธความเป็นหนี้อันนี้ มันเลยไม่เห็นตอของจิตจนกว่าจะ “เอ้!” สงสัยอยู่นะ จะเริ่มล้างเลสงสัย จะย้อนกลับจิตนี้มาดู

ถ้าใครมาเจอตอของจิตนี้จะงง เพราะมันเป็นธาตุนะ ตัวสสารมันจับตัวสสารได้ มันมหัศจรรย์นะ ผู้ปฏิบัติจะเห็นความมหัศจรรย์ตรงนี้มากเลย ตัวของสสารที่มันไม่รู้จักรู้ตัวมันเองแล้วมารู้ ธาตุรู้ที่มันจะรู้เพราะว่ามันส่งออก แล้วตัวธาตุรู้มันก็จับตัวมันเอง แล้วมันก็รู้จักตัวมันเองนะ มหัศจรรย์ขนาดไหน จะงงเป็นไก่ตาแตก จะเซ่อไปเลย เหมือนกับน้ำมารู้จักตัวมันเอง น้ำพูดได้นะ เสา...ต้นเสาพูดได้นะ

อันนี้ตัวธาตุรู้มันจับตัวธาตุรู้ ถึงบอกว่า โอ๊ย ! มันละเอียดอ่อนสรว้อยมากนะ มันละเอียดอ่อนมากอยู่ในหัวใจนะ นี่คือตัววิชา

อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญูณัง เราว่ามันเป็นสายยาวยืด แต่ตัววิชาแท้ๆ นี้ไม่มีทาง มันเกิดดับตั้งแต่ตัววิชากับตัวภพนี้ เกิดพร้อมกันแล้วดับพร้อมกัน มันไวมากเลย ก็นี่คือตัววิชานะ

ตัววิชา คือ ตัวตอ ตัวตอขณะมันเป็นตัวไม้ ไม้มันฟาดไปที่เดียว มันก็ฟาดไปทั้ง ถ้าใช้ใหม่ ตัววิชา ตัวปฏิบัติสมบูรณ์บาท มันเกิดทีเดียว ปุบปิบๆ ไม่มีการที่ว่าเป็นปัจจัย..ปัจจัยา..

“ปัจจัยา” นี้เป็นพระพุทธรวิสัย เป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า สาวกวิสัย พวกเดินตามนี้ยาก แต่สามารถพูดเป็นวิชาการอย่างที่เขารอชบายกัน อันนั้นเป็นปริยัติ

ปริยัติ คือปริยัติ ปฏิบัติ คือปฏิบัติ ปฏิเวธ ที่จะมาเห็นตรงนี้สิ มันมหัศจรรย์นะ พอสารนี้มันจับตัวสารได้ ตัวธาตุรู้มันจับตัวธาตุรู้ได้ มันก็จะคอยเฝ้าดูสิ การเฝ้าดูนี้มันต้องเข้าใจนะ ส่วนใหญ่พอจับตัวนี้ได้แล้วมันจะวิ่งเลยละ ก็เมื่อก่อนนะเราใช้ปัญญา ใช้ความรู้สึกจับตัวกิเลส จับตัวความรู้สึก มันมีการตอบสนองกัน แต่คราวนี้ คิดดูสิว่า ตัวน้ำนะ แล้วมันรู้จักตัวมันเอง แล้วมันยังจับตัวมันเองพลิกคว่ำ นี่คือเรื่อนยอดของกิเลส นี่คือเจ้าวัฏจักร แล้วพอจับได้ว่าคว่ำเจ้าวัฏจักรนะ ตัว อวิชา ปัจจยา สังขารา ลึกลงที่หัวใจ นี่คือพระอรหันต์ เกิดที่หัวใจ ชำระหัวใจจนเกลี้ยง นี่คือเจ้าวัฏจักร นี่คือตัวกิเลส ตัวปุ่ตัวย่า ตัวโคตรเหง้าเหล่ากอของกิเลสได้ลึกลงจากใจแล้ว จะเกิดอีกไม่ได้เลย

พระพุทธเจ้ารู้ตรงนี้ไง ถึงได้เยาะเย้ยมารเลย “มารเอ๋ย เราเห็นแล้ว เธอเกิดจากความดำริของเรา” เห็นใหม่ ดำริตรงนี้ นี่คือตัวต้นขั้วจากความคิดเลย ต้นขั้วก่อนจะมาเป็นจิตได้สำนึกซะอีกด้วย

พระพุทธเจ้าชำระล้างถึงตรงนั้น ถึงได้ปฏิญาณตนว่าเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ ไม่มีใครบอก ท่านรู้ของท่านเอง เป็นสัมพัญญ รู้ด้วยตนเอง ถึงได้ประกาศไปพอเป็นที่แรกแล้วปล่อยวางเลยนะ “โอ้... มนุษย์ในโลกนี้ใครมันจะรู้ได้” เห็นใหม่ พระพุทธเจ้าจะไม่สอนนะ พอรู้แล้วไม่อยากจะสอนใคร มันลึกลับซับซ้อนจนแทบจะสอนใครไม่ได้เลย จนต้องให้ท้าวมหาพรหมมาทูลนิมนต์นะ

ถ้าไม่นิมนต์นะ โลกนี้จะฉิบหาย โลกนี้จะเป็นไปไม่ได้แล้ว เพราะพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วจะไม่ยอมเผยแผ่ธรรม จนพรหมต้องทูลนิมนต์ แล้วพระพุทธเจ้าก็ทรงเล็งญาณดู “อ้อ

! สัตว์โลกที่กิเลสเบาบางพอมีอยู่ พอที่จะรู้เรื่องได้ยังมี” มันสุดวิสัยของคนที่จะรู้จริงๆ นะ
นี่นักปฏิบัติ นี่ปฏิเวธของพระพุทธเจ้า แล้วทรงวางไว้

ถึงว่าศาสนาพุทธของเรานี้ยอด ! ยอดมาก... ไม่มีศาสนาใดๆ เทียบได้ ถ้าพูดถึง
เรื่องของการหลุดพ้นนี้ไม่มีในศาสนาอื่น ไม่มีเด็ดขาด ไม่มีหรอก มีแต่ปากพูด ก็ก่อนที่จะ
มีพระพุทธเจ้าก็มีศาสดาองค์อื่นๆ มีเจ้าลัทธิต่างๆ ที่ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น
พระพุทธเจ้าก็ไปเรียนมาจนหมดแล้ว... *อาพารคาบส อุทกคาบส* ก็ไปศึกษามาหมดแล้ว
ศึกษามาขนาดไหนจะได้สมบัติอะไรก็แล้วแต่ แต่มันก็ไม่สามารถชำระกิเลสได้เลย

มันไม่ใช่เฉพาะในปัจจุบันนะ แต่เดิมก็เคยมีปฏิญาณตนว่าเป็นมากันแล้วทั้งนั้น แล้ว
ก็ไม่เป็นจริง จนมีพระพุทธเจ้าเรามาพูด แต่ก่อนไม่มีผู้รู้จริงไซ้ใหม่ ก็ไม่สามารถจับได้
หรือเปรียบเทียบได้

นี่ถึงได้ว่า การเกิดเป็นชาวพุทธนี้ประเสริฐนัก แต่นี้กลับหลงทางกัน จะไปไหนกัน
ของเราดีๆ กลับมองข้ามกันไป แล้วจะเรียกตัวเราว่าเป็นชาวอะไรดี ก็ขอให้คิดกันเองก็แล้ว
กัน

ตั้งแต่มีพระพุทธเจ้าเราตรัสรู้แล้ว ในเมื่อของจริงมีแล้ว ก็ต้องสามารถไปพิสูจน์กับ
ของเทียมได้สิ ไปพิสูจน์กับสิ่งที่ไม่ใช่ความจริงได้ สามารถโต้แย้งได้ สามารถเปิดออกให้
ดูได้ว่าของนั้นเป็นของเทียม

ฉะนั้น ศาสนาพุทธของเรานี้ประเสริฐมาก ทำไมต้องตั้งศาสนาพุทธเราให้มันต่ำละ
ศาสนาทุกศาสนาสอนคนให้เป็นคนดี *แน่นอน นั่นไม่ได้โต้เถียง* แต่โต้เถียงตรงที่ว่าถึง
จุดสูงสุดอันนี้ อันอื่นมันไม่มีจริงๆ ก็ต้องว่าไม่มีสิ เราเป็นนักเหตุผล เราเป็นผู้ที่ว่ามันพูด
ปด เราเป็นผู้ที่พูดตามความเป็นจริง ตามพระพุทธเจ้าไซ้ใหม่

ถ้าของมีก็ต้องว่ามี ของถูกก็ต้องว่าถูก ของผิดก็ต้องว่าผิด แต่ถ้าไม่มีว่ามี ถ้ามีก็
บอกว่าตั้งให้ต่ำไว้ อันนั้นไม่ใช่ ถึงว่าเราชาวพุทธมันประเสริฐตรงนี้ไง เราเจอของที่

ประเสริฐเลิศเลอเลย แต่เราพยายามดึงกันให้ต่ำไว้ ของสูงใจ ..ดึงฟ้าต่ำ.. ของสูงขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าเราทำไม่ถึงเราก็ต้องให้มันสูงต้องเชิดชูไว้ ก็เป็น พระรัตนตรัย ของเรา เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นที่พึ่งเป็นที่พึ่งตาย

ถ้าไม่สำเร็จในชาตินี้ เราก็จะมุ่งหน้าต่อไป ในชาติต่อไป เรื่องภพชาติไม่มีใครปฏิเสธนี่นา แต่จะถึงหรือไม่ถึงนั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเราไปบอกว่าแผนที่นั้นผิด หรือว่าเข็มทิศชี้ทางนี้ แล้วเราไปเดินตามแผนที่ที่ผิด หรือจุดหมายที่ผิด แล้วเราจะได้อะไร สี่สิ่งเป็นหนึ่งบาท แต่เราก็ว่าสองสิ่งเป็นหนึ่งบาท แล้วเราก็มีแค่สองสิ่งเราไม่หาอีก..เป็นหนึ่งบาท เราผิดหรือเราถูก

ไอ้ตัวเงินบาทมันผิดหรือว่าความรู้สึกเราผิด ของนั้น ๔ สิ่ง เป็น ๑ บาท เราไม่มีสักสิ่งหนึ่ง เราก็ต้องหา จาก ๑ จาก ๒ จาก ๓ จาก ๔ เป็น ๑ บาท แต่มีคนมาบอกว่า ๑ สสิ่งก็เป็น ๑ บาท เราก็เชื่อเขา เราจะเสียโอกาส ๓ สสิ่งนั้นไปทันที ในเมื่อ ๔ สสิ่ง เป็น ๑ บาท ก็ต้องให้ ๔ สสิ่งเป็น ๑ บาท อยู่อย่างนั้น เราจะมีสสิ่งเดียวหรือไม่มีเลย ก็ต้อง ๔ สสิ่ง เป็น ๑ บาทสิ

โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตถมรรค อรหัตถผล ก็เป็น ๔ ก็เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา เราต้องเชิดชู ๆ ๆ

ของคนอื่น เราก็ไม่ปฏิเสธว่าสิ่งนั้นไม่ดี เรารับหมด ความดีคือความดี ความชั่วคือความชั่ว พระพุทธเจ้าสอนแล้วว่าทำดีได้ดี มันอยู่ที่การกระทำของพวกเราต่างหาก แต่ที่พูดนี้เพราะต้องการให้เห็นว่า ให้มันเป็นจริงนะ จริงตามความจริงในอริยสัจ จริงในเนื้อหาของธรรมนั้น ต้องยุติธรรม เราต้องยุติธรรมกับทุกๆ อย่าง มันถึงจะเป็นมัชฌิมาใจ ความถูกต้อง เราไม่เอียงเป่าหมายนะ

ถึงว่าเรานี้เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วได้พบกับพระพุทธศาสนานี้ โอ้โฮ ! ต้องมีบุญนะ มันมีน้อยในโลกนี้ มีส่วนน้อยแล้ว ต่อไปจะจางลงๆ คำว่า “จางลง” ก็เพราะเหตุนี้ละ เหตุ

ที่ว่า ๒ สติก็เป็นบาทหนึ่ง อีกหน้อยก็เหลือสติเป็นหนึ่งบาท แล้วก็จะหมดไปๆ ใง อีกหน้อยก็ว่าไม่มีตั้งค์เลยก็บาทหนึ่ง จะเป็นอย่างนั้นนะ ก็ไม่มีอะไรในหัวใจเลยก็ปัญญาตนว่าเป็นพระอรหันต์ จะว่าอย่างนั้นหรือ

มันเป็น สัทธรรมปฏิรูป ธรรมคั่นคิดกันขึ้นมาเอง ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมแล้ว เป็น ปัจจัตตัง เป็น อกาลิก ไม่มีกาลไม่มีเวลา

แต่ถ้าเราไปเชื่อแบบนั้นแล้ว มันก็ตัดทอนใจของเราเลยนะ หมดเขตหมดสมัยไปหมดเขตหมดสมัยแล้ว แบบว่าระยะทาง ๑ กิโลเมตรนี่นะ เราก็ตัดให้เหลือแค่ครึ่งกิโลเมตร ระยะทางก้าวเดินนะถ้าเราเชื่อว่า แค่นี้สุดเราก็ไม่เดินอีกแล้ว ประโยชน์เราก็เสียไปแล้วครึ่งกิโลเมตร แล้วถ้าแค่เมตรหนึ่งก็ว่ากิโลหนึ่ง เห็นไหม เราเสียอีก ๘๘๘ เมตร เราได้แค่ระยะทาง ๑ เมตรเอง เราว่าเป็น ๑ กิโลเมตร เพราะใจมันเชื่อแล้วมันไม่เดินนะ หรือมันไม่พยายามขวนขวาย มันนอนใจ

หัวใจนี้แปลกประหลาด มันพุ่งไปคิดไกลก็คิดไปได้ มันพุ่งคิดใกล้ๆ ก็ได้ ศาสนาของเรานี้มุ่งไปจนกว่าจะสิ้นกิเลส แล้วทำไมเราจะเชื่อแต่ว่าไอ้แค่เมตรเดียวนี้สิ้นกิเลสละ นี้..อยู่ตรงนี้ แต่ไม่ใช่ที่เราจะไปย้ายใคร ไม่ใช่ศาสนาที่ประเสริฐจนต้องไปรบราฆ่าฟันกัน ไม่ใช่ๆ ก็ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดีใจ ถึงว่าแหม! เลยนะ ดูได้หลายๆ อย่าง

ก็คูชี คูชาวพุทธ แล้วก็ชาวพุทธปฏิบัติ เป็นชาวพุทธ พุทธยังไงเวลาทำนะ เวลาพระปฏิบัติดีปฏิบัติงามนะก็ไม่ชอบ เพราะมีระเบียบคำว่า “พระ” ฟังสิ ต้องมีวินัย มีข้อวัตร วัตรไม่ร้าย คนร้ายก็เหมือนคนบ้าไม่มีสติ พระจะดีต้องมีพระธรรมวินัย เครื่องบังคับ แล้วพอมีเครื่องบังคับก็ว่าพระองค์นั้นไม่ดียุ่งยาก ลำบาก เขาก็เลยรู้ว่าตรงนี้เป็นช่องว่างของกิเลส เขาก็เลยจัดระเบียบให้ง่ายให้สะดวก จะมาจะไปต้องเอารถไปรับ พอมาถึงก็ต้องรับรองกันอย่างดี

ทางนั้นก็พอใจ กิเลสก็พอใจ ก็ควักเงินให้เขา พระได้มาด้วยความคิดของตัวเอง มันได้มาง่ายได้มามาก พอเงินเข้าไปได้มาก ความอุดมสมบูรณ์มากมันก็จะแตกออกไปนอกเรื่องล่ะ เนี่ย กิเลสเข้ากับกิเลสไง นั่นล่ะมันจะเป็นรูปนั้นออกไปล่ะ

นั่นถึงจะให้เทียบเข้ามาในเรื่องศาสนาใจ ถ้าเทียบอย่างนั้นปี๊บจะเห็นความดีของเราเลย เห็นวาสนาของเราเลย หนึ่งในร้อย หนึ่งในล้าน หนึ่งในพันล้านเลยนะ เพราะจิตนี้ไม่ใช่เฉพาะแต่มนุษย์ “ตามโลกธาตุ” ฟังสิ... ถึงจะเทียบเป็น “หนึ่งในพันพันล้าน”

ฉะนั้น เราทั้งหลายควรภูมิใจที่เกิดมาในพระพุทธศาสนา เอวัง...